

Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial

9ns Tallers i Jornades de

Memòria Oral

2016-2017

La memòria oral

En els darrers temps, el testimoni directe de la gent ha esdevingut una de les fonts d'informació més valuoses per als investigadors socials. La tècnica de l'entrevista, abans gairebé associada en exclusiva als antropòlegs, avui forma part dels mètodes més utilitzats en investigacions de tot tipus. La recerca a escala local ha estat singularment una de les grans beneficiades per aquest procés d'extensió.

L'**Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial** presenta per novè any consecutiu un seguit d'experiències que han tingut lloc entorn d'iniciatives proposades per les entitats que en formen part o per equips de recerca del nostre país. L'**Observatori** us proposa, així, un recorregut al llarg del territori per conèixer les vivències de moltes persones, al mateix temps personals i representatives del batec de la nostra societat.

**Observatori del Patrimoni
Etnològic i Immaterial**

L'IPEC

L'**Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC)** és un programa de la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals que té com a objectius la recerca, la documentació, la difusió i la restitució del patrimoni etnològic català. L'**Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial** és un servei de l'IPEC. Fou creat a partir de la voluntat de conèixer puntualment i de manera actualitzada la situació de la recerca i la difusió de l'etnologia a Catalunya. La seva metodologia es basa en el treball en xarxa amb les entitats i grups que hi ha a Catalunya dedicats al patrimoni etnològic. L'Observatori es concreta sobre el territori en els interlocutors que apareixen reflectits al mapa.

Cosmètica i maquillatge tradicional

Platja d'Aro

Dissabte **16 d'abril** de 2016

Taller pràctic a càrrec de Teresa Puértolas, enginyera en horticultura ornamental, dissenyadora i formadora en jardins per menjar i cosmètica natural, en què es preparen productes amb ingredients totalment naturals i ecològics, aptes per a totes les persones. S'hi aprenen receptes tradicionals, com la d'una crema de roses hidratant i antienvelliment, una màscara de pestanyes i un brillant de llavis.

Hora: 11.00

Lloc: Masia Bas
Av. Fanals, 13

Organitza: Museu d'Història - Espai del Metge i de la Salut Rural i Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la Universitat de Girona

Informació: Museu d'Història i Oficina de Turisme de Sant Feliu de Guíxols (pl. Monestir, s/n).
972 82 15 75
museuhistoria@guixols.cat

"No tocar ni quarts ni hores". Llenguatge i vocabulari mèdic popular

Sant Feliu de Guíxols

Divendres **22 d'abril** de 2016

Tercera sessió del treball de recuperació de vocabulari mèdic popular que està duent a terme el Dr. Antoni Beltran, metge de família de l'ABS Sant Feliu de Guíxols. S'hi recorden mots i expressions utilitzades popularment per referir-se a mals, estats de salut, remeis i malalties, amb l'objectiu de no deixar perdre un vocabulari col·loquial propi i genuí, emprat fins no fa gaires anys, i que actualment es troba en recessió o en clar perill de desaparició a favor de tecnicismes o castellanismes.

Hora: 19.30

Lloc: Espai de Congressos i Reunions. Monestir de Sant Feliu de Guíxols
Pl. Monestir, s/n. Edifici Monestir

Organitza: Museu d'Història - Espai del Metge i de la Salut Rural i Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la Universitat de Girona

Informació: 972 82 15 75
museuhistoria@guixols.cat

Taller d'elaboració del licor tradicional estomacal

Santa Cristina d'Aro

Dissabte **18 de juny** de 2016

Taller per conèixer i elaborar el licor d'herbes conegut com a "estomacal", utilitzat com a beguda digestiva, semblant a la coneguda ratafia.

- Hora:** 11.00
- Lloc:** Església de Santa Maria de Bell-Lloc
- Organitza:** Museu d'Història - Espai del Metge i de la Salut Rural i Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la Universitat de Girona
- Informació:** Museu d'Història i Oficina de Turisme de Sant Feliu de Guíxols (pl. Monestir, s/n).
972 82 15 75
museuhistoria@guixols.cat

Taller d'identificació i documentació de fotografies antigues de la Vall d'Arbúcies (1965-1980)

Arbúcies

Dimecres **22 de juny** de 2016

Sessió participativa de documentació i identificació de fotografies del fons de Martí Plana, cedides al Museu Etnològic del Montseny.

Hora: 16.00
Lloc: Museu Etnològic del Montseny
C. Major, 6
Organitza: Museu Etnològic del Montseny
Informació: 972 86 09 08
memga@arbucies.org

www.museuetnologicmontseny.org

Desvetllem la memòria de...

Sant Hipòlit de Voltregà

A partir del **5 d'octubre** de 2016

Taller de fotografia històrica encaminat a recuperar i documentar fotografies inèdites. L'objectiu és que totes les persones amb fotografies relacionades amb la temàtica que detallem a continuació les portin al taller per tal de digitalitzar-les i documentar-les. Les fotografies es retornaran al moment.

Josep Costa "Dientes". Aquest fotògraf del Voltreganès va cedir el fons al Museu, que l'ha digitalitzat; el taller servirà per documentar-lo.

Dotze sessions, que es faran cada dimecres.

Hora: A determinar

Lloc: Escola d'Adults de Sant Hipòlit de Voltregà
Ptge. Parés, 31

Organitza: Museu del Ter, Ajuntament de Sant Hipòlit de Voltregà, Ajuntament de les Masies de Voltregà, Centre d'Estudis del Voltreganès i Grup Obert les Branques

Informació: 93 851 51 76
info@museudelter.cat

Imatges que fan parlar.

Joves a Palamós en la dècada dels setanta: records de joventut en un poble de la costa

Palamós

Divendres **7 d'octubre** de 2016

Una fotografia recull una gran quantitat d'informació i genera un seguit de preguntes. Qui són? De quan és? On és?... Tenim imatges que, gràcies al vostre ajut, ens permetran documentar millor la nostra memòria històrica. Us convidem a participar durant tres divendres, de 7 a 8 del vespre, al Museu de la Pesca, en una trobada on les fotografies antigues recollides durant anys pel Museu ens podran parlar, ens desvetllaran la seva història i ens resoldran molts dubtes gràcies a la participació de tots. La vostra experiència i memòria ens serà molt útil. Ajudeu-nos a rescatar de la memòria les imatges del nostre passat més immediat.

Hora: 19.00

Lloc: Museu de la Pesca
Moll pesquer, s/n

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

Festes de la verema, de la collita i del most al Penedès

Lavern (Subirats)

Diumenge 9 d'octubre de 2016

Testimonis de diferents poblacions i generacions, a través de la narració dels seus records, ens permetran conèixer les celebracions del final de la collita del raïm al Penedès. També explicaran com van anar sorgint les festes actuals de la verema i del most a les comarques penedesenques. Els resultats d'aquest taller serviran per complementar la recerca que s'està fent des de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial del Penedès i també serviran per donar a conèixer aspectes tradicionals i singulars que poden contribuir a enriquir les celebracions actuals de la verema i del most. Aquest taller de narració de records i reflexions és obert a tothom.

Hora: 12.30

Lloc: Ateneu Agrícola de Lavern
Pl. de l'Ateneu, s/n

Organitza: Institut d'Estudis Penedesencs, Centre d'Estudis
de Subirats i Ateneu Agrícola de Lavern

Informació: 607 162 342
trave.rafols@telefonica.net

Entrevistes d'antropònimia de la Vall d'Àger

Àger

Dissabte **15 d'octubre** de 2016

Taula rodona amb entrevistes, amb la participació dels investigadors Cristina Masvidal i Francesc Fité.

Hora: 18.00

Lloc: Biblioteca Municipal d'Àger
C. Sant Martí, 9B

Organitza: Fundació Arnau Mir de Tost, amb la col·laboració de la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals de la Generalitat de Catalunya i l'Institut Ramon Muntaner

Informació: Fundació Arnau Mir de Tost
647 284 137
farnaumirtost@gmail.com

Mestres dels fogons. Octubre gastronòmic

Palamós

Dijous **20 d'octubre** de 2016

En el marc del cicle "Palamós Gastronòmic", professionals de la gastronomia de Palamós, de restaurants i de tavernes, i cuiners provinents del sector extractiu ens explicaran en directe els seus plats de peix, hereus de la cuina tradicional que es feia a les barques.

Hora: 17.00

Lloc: Espai del Peix
Moll pesquer, s/n

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

Literatura i música

La Sénia

Dissabte **29 d'octubre** de 2016

Jornada de treball sobre música i literatura, emmarcada dins de la IV edició del Festival Música en Terres de Cruïlla que es farà a la Sénia els dies 29 i 30 d'octubre. En aquesta edició hi haurà conferències, s'explicaran experiències i hi haurà taula rodona i debats al voltant de la relació entre la música i la literatura.

- Hora:** A partir de les 9.00
- Lloc:** Sala Rosa de la Casa de Cultura
C. del Mestre Esteller, s/n
- Organitza:** Agrupació Musical Senienca, Centre d'Estudis Senienc i Institut Ramon Muntaner
- Patrocini:** Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Obra Social La Caixa, Diputació de Tarragona, Fundació Privada Mútua Catalana
- Hi col·laboren:** Ajuntament de la Sénia, Institut Ramon Berenguer IV de la Diputació de Tarragona, Centre Obrer de la Sénia, Joventuts Unides de la Sénia i Casa de Andalusia de la Sénia
- Informació:** 977 57 08 33
centrestudis.lasenia@gmail.com

Desvetllem la memòria de...

Manlleu

A partir del **8 de novembre** de 2016

Taller de fotografia històrica encaminat a recuperar i documentar fotografies inèdites. L'objectiu és que totes les persones amb fotografies relacionades amb la temàtica que detallem a continuació les portin al taller per tal de digitalitzar-les i documentar-les. Les fotografies es retornaran al moment.

Rafael Rueda. Similar al taller d'en Josep Costa "Dientes", el fotògraf manlleuenc va cedir el fons al Museu, que l'està digitalitzant; el taller serveix per documentar el fons.

Dotze sessions, que es faran cada dimecres.

Hora: A determinar

Lloc: Casal Cívic de Manlleu Frederica Montseny
Av. del Puigmal, 137-139

Organitza: Museu del Ter

Informació: 93 851 51 76
info@museudelter.cat

Els fars, imaginari i vides. Treballar al far

Barcelona

Dijous 10 de novembre de 2016

El far és una de les icones de la cultura marítima, arrelat al paisatge de mar. Aquestes torres, sovint en llocs aïllats, no són alienes a les persones i les seves vides, en especial ni per a les que hi treballaven i vivien, ni per a les quals la seva llum era guia al mar. En les últimes dècades les comunicacions han canviat radicalment, també al mar, i amb elles ha canviat el funcionament dels fars.

Recollirem testimonis orals d'un món que s'extingeix, com era treballar i viure al far, i quin significat ha tingut i té per a la gent que navega.

Hora: 18.00

Lloc: Museu Marítim de Barcelona. Drassanes Reials de Barcelona
Av. de les Drassanes, s/n

Organitza: Museu Marítim de Barcelona

Informació: 93 342 99 20, ext. 2154
gonzalezsin@mmb.cat

Imatges que fan parlar. Transportistes i carreters: altres oficis del port

Palamós

Divendres **11 de novembre** de 2016

Una fotografia recull una gran quantitat d'informació i genera un seguit de preguntes. Qui són? De quan és? On és?... Tenim imatges que, gràcies al vostre ajut, ens permetran documentar millor la nostra memòria històrica. Us convidem a participar durant tres divendres, de 7 a 8 del vespre, al Museu de la Pesca, en una trobada on les fotografies antigues recollides durant anys pel Museu ens podran parlar, ens desvetllaran la seva història i ens resoldran molts dubtes gràcies a la participació de tots. La vostra experiència i memòria ens serà molt útil. Ajudeu-nos a rescatar de la memòria les imatges del nostre passat més immediat.

Hora: 19.00

Lloc: Museu de la Pesca
Moll pesquer, s/n

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

<http://www.museudelapesca.org>

Els fars, imaginari i vides. Viure i conviure al far

Barcelona

Dijous 17 de novembre 2016

El far és una de les icones de la cultura marítima, arrelat al paisatge de mar. Aquestes torres, sovint en llocs aïllats, no són alienes a les persones i les seves vides, en especial ni per a les que hi treballaven i vivien, ni per a les quals la seva llum era guia al mar. En les últimes dècades les comunicacions han canviat radicalment, també al mar, i amb elles ha canviat el funcionament dels fars. Recollirem testimonis orals d'un món que s'extingeix, com era treballar i viure al far, i quin significat ha tingut i té per a la gent que navega.

Hora: 18.00

Lloc: Museu Marítim de Barcelona. Drassanes Reials de Barcelona
Av. de les Drassanes, s/n

Organitza: Museu Marítim de Barcelona

Informació: 93 342 99 20, ext. 2154

gonzalezsin@mmb.cat

Patrimoni immaterial de les Balears

Formentera

Divendres **18 de novembre** de 2016

Dissabte **19 de novembre** de 2016

Taula rodona en el marc de la IV Jornada Recerca Local, Patrimoni i Història Marítima, que es farà al Museu Marítim de Barcelona.

En aquesta edició hi haurà diferents conferències i presentacions de recerques i publicacions relacionades amb el patrimoni i la història marítimes. La Jornada es conclourà amb una taula rodona que analitzarà la memòria oral en les recerques de patrimoni i història marítims.

Lloc: Formentera

Organitza: Institut d'Estudis Baleàrics, amb la col·laboració de l'Institut Ramon Muntaner

Informació: 971 71 47 94
cultura.ieb@gmail.com

Els focs a la Mediterrània: Itàlia

Barcelona

Dimecres **23 de novembre** de 2016

El valor simbòlic del foc és probablement universal. A les societats mediterrànies tenim evidències abundants de fins a quin punt el foc centra tota mena de festes i rituals, no gaire diferents dels que coneixen els Països Catalans i amb un significat, de ben segur, similar. Itàlia ens ofereix un bon mostreig de la vigència d'aquest tipus de celebracions protagonitzades per focs i fogueres a San Gennaro, Sant'Antonio, cap d'any... Comptarem amb les aportacions de les antropòlogues i els antropòlegs del Grup de Treball d'Etnografia dels Espais Públics de l'ICA, OACU i GRECS de la UB: Marco Stanchieri, Cecilia Vergnano, Stefano Portelli, Caterina Borelli, Daniele Bagnoli i Livia Motterle.

Hora: 19.00

Lloc: Sala Gran (4t pis). Facultat de Geografia i Història.
Campus Raval
C. de Montalegre, 6

Organitza: Institut Català d'Antropologia: Grup d'Etnografia dels Espais Públics i Perifèries Urbanes, OACU i GRECS, amb la col·laboració de la UB

Informació: 93 171 37 70
secretaria@antropologia.cat

Els fars, imaginari i vides. El far per a la gent de mar

Barcelona

Dijous **24 de novembre** de 2016

El far és una de les icones de la cultura marítima, arrelat al paisatge de mar. Aquestes torres, sovint en llocs aïllats, no són alienes a les persones i les seves vides, en especial ni per a les que hi treballaven i vivien, ni per a les quals la seva llum era guia al mar. En les últimes dècades les comunicacions han canviat radicalment, també al mar, i amb elles ha canviat el funcionament dels fars. Recollirem testimonis orals d'un món que s'extingeix, com era treballar i viure al far, i quin significat ha tingut i té per a la gent que navega.

Hora: 18.00

Lloc: Museu Marítim de Barcelona. Drassanes Reials de Barcelona
Av. de les Drassanes, s/n

Organitza: Museu Marítim de Barcelona

Informació: 93 342 99 20, ext. 2154
gonzalezsin@mmb.cat

Memòria oral i patrimoni musical del Pirineu. El Projecte Vigo

Esterri d'Àneu

Dissabte **26 de novembre** de 2016

Arran de les recerques sobre música tradicional que actualment s'estan desenvolupant als Pirineus i, concretament, al voltant del Projecte Vigo que duu a terme l'Ecomuseu, de recuperació de l'obra del folklorista pallarès Enric Vigo Rabasa, es durà a terme una jornada tècnica amb ponències i debats sobre el patrimoni musical, la recerca oral i la seva aplicabilitat i retorn a la societat pirinenca avui.

Hora: D'11.00 a 14.00 i de 16.00 a 20.00

Lloc: Ecomuseu de les Valls d'Àneu
C. del Camp, 22

Organitza: Ecomuseu de les Valls d'Àneu

Informació: 973 62 64 36
ros@ecomuseu.com

Memòria oral i recerca en patrimoni marítim

Barcelona

Dissabte **3 de desembre** de 2016

Taula rodona en el marc de la IV Jornada Recerca Local, Patrimoni i Història Marítima, que es farà al Museu Marítim de Barcelona.

En aquesta edició hi haurà diferents conferències i presentacions de recerques i publicacions relacionades amb el patrimoni i la història marítimes. La Jornada es conclourà amb una taula rodona que analitzarà la memòria oral en les recerques de patrimoni i història marítims.

Hora: A partir de les 10.00

Lloc: Museu Marítim de Barcelona

Organitza: Museu Marítim de Barcelona, Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i Institut Ramon Muntaner

Informació: 93 342 99 20 / 977 40 17 57
gonzalezsin@mmb.cat

Imatges que fan parlar. El moll pesquer de Palamós

Palamós

Divendres **16 de desembre** de 2016

Una fotografia recull una gran quantitat d'informació i genera un seguit de preguntes. Qui són? De quan és? On és?... Tenim imatges que, gràcies al vostre ajut, ens permetran documentar millor la nostra memòria històrica. Us convidem a participar durant tres divendres, de 7 a 8 del vespre, al Museu de la Pesca, en una trobada on les fotografies antigues recollides durant anys pel Museu ens podran parlar, ens desvetllaran la seva història i ens resoldran molts dubtes gràcies a la participació de tots. La vostra experiència i memòria ens serà molt útil. Ajudeu-nos a rescatar de la memòria les imatges del nostre passat més immediat.

Hora: 19.00

Lloc: Museu de la Pesca
Moll pesquer, s/n

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

Fer de música. Presentació de gravacions de personatges històrics de les cobles orquestres

Torroella de Montgrí

Dissabte **28 de gener** de 2017

"Fer de música" és un projecte de recerca que pretén recuperar i donar a conèixer, a través de la memòria oral, la feina dels músics de les cobles orquestres, les formacions musicals més antigues del país, que han viscut el canvi en l'ofici, en el repertori, en les festes i tradicions, en els costums de la societat...

Aquest dia es presentaran els treballs duts a terme el 2016 en el marc d'aquest projecte, quatre gravacions de personatges històrics del món de les cobles orquestres. El projecte està coordinat pel músic Jordi Molina.

Hora: 18.00

Lloc: Museu de la Mediterrània
C. d'Ullà, 31

Organitza: Museu de la Mediterrània

Informació: 972 75 51 80
info@museudelamediterrania.cat

Fer de música. Històries de música amb Antoni Mas

Torroella de Montgrí

Dissabte **11 de febrer** de 2017

El projecte "Fer de música", que impulsa el Museu de la Mediterrània, recupera i salvaguarda la memòria oral de les cobles orquestres, però també vol ser un espai de difusió d'aquelles històries de música que no s'haurien d'oblidar. Aquesta vegada aprofitarem el projecte per difondre el llibre d'Antoni Mas Històries de música, un llibre en què ha recollit un conjunt d'històries i anècdotes de músics que ha viscut personalment o que ha sentit explicar. Antoni Mas parla dels "vells músics", aquells que s'estaven més d'un mes fora de casa, tocant arreu dels pobles de Catalunya i l'estranger, i que durant aquell temps ho compartien tot. L'acte també servirà per conversar amb aquest apassionat de la música i perquè ens expliqui en primera persona els més de seixanta anys de vida professional.

Hora: 18.00

Lloc: Museu de la Mediterrània
C. d'Ullà, 31

Organitza: Museu de la Mediterrània

Informació: 972 75 51 80
info@museudelamediterrania.cat

Mestres dels fogons. La cuina del cap de Creus

Palamós

Dijous **16 de març** de 2017

En el marc del cicle "Palamós Gastronòmic", professionals de la gastronomia de Palamós, de restaurants i de tavernes, i cuiners provinents del sector extractiu ens explicaran en directe els seus plats de peix, hereus de la cuina tradicional que es feia a les barques.

Hora: 17.00

Lloc: Espai del Peix
Moll pesquer, s/n

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

Converses de Taverna. Voluntaris a marina

Palamós

Divendres **28 d'abril** de 2017

Les Converses de Taverna, de caràcter intergeneracional, esdevenen un espai per a la participació de la gent gran, els coneixements de la qual conformen una part del nostre patrimoni immaterial. Com els vells llops de mar, al voltant d'una taula, en el marc d'una taverna al costat del port de Palamós, navegarem pel nostre passat i present marítims amb les persones que l'han viscut i l'han escrit en la memòria col·lectiva.

Hora: 19.00

Lloc: Taverna Ca la Pepa Caneja
Pl. de Sant Pere, 14

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

Converses de Taverna. El port comercial de Palamós als anys vuitanta

Palamós

Divendres **19 de maig** de 2017

Les Converses de Taverna, de caràcter intergeneracional, esdevenen un espai per a la participació de la gent gran, els coneixements de la qual conformen una part del nostre patrimoni immaterial. Com els vells llops de mar, al voltant d'una taula, en el marc d'una taverna al costat del port de Palamós, navegarem pel nostre passat i present marítims amb les persones que l'han viscut i l'han escrit en la memòria col·lectiva.

Hora: 19.00
Lloc: Taverna Ca la Pepa Caneja
Pl. de Sant Pere, 14
Organitza: Museu de la Pesca
Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

www.museudelapesca.org

Converses de Taverna. Les pesques esportives

Palamós

Divendres **16 de juny** de 2017

Les Converses de Taverna, de caràcter intergeneracional, esdevenen un espai per a la participació de la gent gran, els coneixements de la qual conformen una part del nostre patrimoni immaterial. Com els vells llops de mar, al voltant d'una taula, en el marc d'una taverna al costat del port de Palamós, navegarem pel nostre passat i present marítims amb les persones que l'han viscut i l'han escrit en la memòria col·lectiva.

Hora: 19.00

Lloc: Taverna Ca la Pepa Caneja
Pl. de Sant Pere, 14

Organitza: Museu de la Pesca

Informació: 972 60 12 44
museudelapesca@palamos.cat

Mostra de Cinema Etnogràfic

Mostra multiseu que combina filmacions *amateurs* antigues amb documentals i pel·lícules de ficció, tots ells testimonis de formes de vida que es donen en la nostra societat.

Etnologia en xarxa

Nou programa que integra diferents activitats de conservació i difusió del patrimoni etnològic dins l'àmbit local i territorial de cada entitat de l'Observatori.

Coorganització

Informació

Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals

Pl. de Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Tel. 93 567 10 42
observatori.cultura@gencat.cat

<http://cultura.gencat.cat/cpt>
<https://etnologia.blog.gencat.cat/>
Facebook: <http://dom.cat/y09>
Twitter: https://twitter.com/cultpopular_cat